

Guia d'entrevista: entrevista temàtica

Guia per a l'estudi de l'identitat i els processos migratoris

Aquesta guia té en compte un doble nivell: l'individual i el familiar. Quan es recull la informació s'ha de fer sempre la distinció entre els aspectes relatius a la persona i els referents a la unitat familiar en el seu conjunt.

Els diferents apartats de la guia conserven un ordre lògic, que no correspon en absolut amb l'ordre de la recollida de les dades. Suggestim començar pels aspectes relatius a la història del barri o comunitat de residència on viu el grup domèstic de referència, per derivar després cap als altres aspectes que configuren l'entrevista.

L'apartat corresponent a identitat cultural és el més problemàtic de la guia per la complexitat teòrica, com també per les dificultats pràctiques que es deriven de realitzar una entrevista sobre un tema tan "ideològic" i idiosincràtic com aquest. Recomanem, doncs, deixar-lo per al final de les sessions de treball de camp. D'altra banda, cal remarcar el fet que molts dels aspectes que pertocuen a aquest apartat ja hauran estat tractats en apartats anteriors, per la qual cosa és necessari haver elaborat prèviament aquests.

Apartats de l'enquesta

1. Dades personals
2. Història individual
3. Dades familiars
4. Relacions interindividuais
5. Àmbit laboral
6. Inserció al barri i/o comunitat de referència
7. Identitat cultural i actituds ètniques

1. Dades personals

Aquestes dades és millor obtenir-les, si es pot, de forma indirecta, utilitzant els nostres coneixements directes del grup familiar estudiat, o bé mitjançant els registres padronals. Cal fer una fitxa de cada persona entrevistada i afegir a les dades anteriors una caracterització "subjectiva", feta per l'entrevistador, de cada un dels membres del grup familiar, indicant el seu caràcter, les seves actituds respecte al tema de l'entrevista i respecte a l'entrevistador i el fet mateix que es produeixi l'entrevista.

- 1.1. Nom, edat, estat civil, professió/ons, lloc de naixement, domicili, anys de residència a Catalunya, anys de residència al barri o ciutat actual.

2. Història individual

L'objectiu d'aquest apartat és centrar la narració de les vivències del procés migratori per part d'aquells membres del grup domèstic que hagin viscut aquest procés. En el cas que dins d'un grup domèstic es trobin individus de dues generacions que hagin emigrat del seu lloc d'origen ja adults, cal entrevistar, com a mínim, un individu de cada generació. En tot cas, i sempre en funció de les circumstàncies de l'entrevista, es preferiran els informants de major edat, per

considerar que posseeixen més vivències i ofereixen més possibilitats d'establir contrastos entre la situació d'abans i la de després de la migració.

- 2.1. Valoració i descripció de les causes que van determinar la migració: recollida de records sobre el lloc d'origen, infantesa, jocs, menjars, costums, relacions familiars; informació i opinions sobre altres llocs on hagin viscut; opinions sobre el caràcter de la gent dels diferents llocs: estereotips.
- 2.2. L'arribada al lloc de residència actual: vivències, problemes, gent coneguda (amics, parents) mitjançant els quals hom va prendre la decisió de venir...
- 2.3. Vinculacions amb el lloc d'origen i formes d'actualitzar els contactes amb els parents i amics: intensitat d'aquests contactes. Es desitja tornar? Es considera possible aquest retorn? Què pesa més, el desig de tornar al lloc d'origen o la necessitat de marxar d'un lloc que no és el propi o/i on no s'està a gust? (Intentar esbrinar les diferències entre la situació real i les representacions ideològiques d'aquesta realitat).

3. Dades familiars

Els diferents apartats d'aquesta secció s'han d'analitzar de forma processual tenint present l'opinió dels informants sobre el contrast de la vida de família corresponent al seu lloc d'origen i la realitat que ells perceben a Catalunya.

- 3.1. Construir l'arbre genealògic, tant de la branca matrilineal com patrilinial del grup domèstic estudiat.
- 3.2. Estudi de les relacions amb els parents, en els seus diferents graus i llocs de residència: estudi de xarxes familiars.
- 3.3. Tipus de solidaritat i contraprestacions entre els parents que han emigrat a llocs pròxims: el parentiu com a forma adaptada i eficaç de seguretat social.
- 3.4. Etapes econòmiques del grup domèstic estudiat. Situació econòmica en el moment d'iniciar l'emigració. Assentament en el lloc actual: possessions i propietat, nivell de despeses i llur distribució per capítols. Quins són els interessos i/o propietats que es relacionen amb el lloc d'origen?
- 3.5. El sistema de normes en el grup domèstic, jerarquia i autoritat: sistema apel·latiu, grau de formalisme i ritualització de les relacions entre les diferents generacions, jerarquia i ús preferencial de l'espai domèstic, sistema de presa de decisions, llibertat individual respecte a l'autoritat familiar, rituals domèstics, control familiar de les despeses individuals, dret a opinar i formes d'expressió de la pròpia opinió, primogenitura o sexe com a criteris de jerarquia.

4. Relacions interindividuais

- 4.1. Caracterització dels àmbits socials de cada un dels membres del grup domèstic: rutines quotidianes, treball, estudis, vida de relació, esplai, vida associativa. Intentar destacar en quina mesura les moltes o poques relacions socials de cada individu depenen del seu caràcter o actitud davant les relacions socials

o bé de l'edat, el sexe, el nivell educatiu, el tipus de feina que fa, l'origen ètnic, etc.

4.2. Construir la xarxa social dels individus del grup familiar tenint en compte els diferents àmbits de relació possibles:

4.2.1. Àmbit familiar (cfr. apt. 3.2)

4.2.2. Àmbit laboral (cfr. apr. 5.3.)

4.2.3. Àmbit escolar (companys de classe o de col·legi de la gent jove, antics companys per a la gent gran, companys d'estudis especialitzats diferents dels que es relacionen directament amb la feina).

4.2.4. Àmbit veïnal (amics i coneguts d'escala, de carrer, dels bars, de les tendes, de la parròquia, de l'autobús, professionals del barri i comerciants en general).

4.2.5. Àmbit associatiu (amics i companys de partit, sindicat, associació de veïns, parròquia, associacions de diferent caire, reivindicatives, o culturals, p.e. els centres regionals o bé de tipus esportiu).

4.2.6. Altres (p.e. relacions esporàdiques amb amics d'amics, amb "paisanos", amb gent coneguda en un viatge, etc.).

5. Àmbit professional i laboral

5.1. Especificació dels membres del grup familiar que treballen, fent una breu caracterització biogràfica de la feina o feines que es fan i/o s'han fet anteriorment.

5.2. Breu anàlisi sobre el sistema de representacions relacionat amb el treball: si es considera una obligació o un do o bé un càstig; si agrada la pròpia feina, si se la classifica com un tipus determinat dins una tipologia (indicar, en el seu cas, quins són els eixos d'aquesta classificació i quines les professions de més i menys prestigi); si es pensa que ésser treballador és o no una virtut; si es tenen estereotips ètnics relacionats amb el treball.

5.3. L'àmbit laboral com a generador de relacions socials, especificar quines persones d'entre els companys de treball tenen amb el/els membre/s del grup domèstic relacions socials extralaborals.

5.4. Tipus de feina que es realitza, tipus d'empresa, ubicació respecte al punt de residència, tipus de locomoció. Valoració de les condicions de treball (sou, tipus de feina, companys de treball, empresari, etc.). Grau de participació en els conflictes laborals i opinió general sobre la feina dels sindicats i comitès d'empresa.

6. Inserció social

6.1. Avaluació global de les característiques de l'entorn social: a nivell comunitari (en el cas de viure en poble o vila), a nivell de barri i de l'entorn més general (cas de viure en ciutat); opinió sobre els veïns i població en general, condicions d'habitabilitat, equipaments, botigues, seguretat personal i habitatges.

6.2. Descripció de l'habitatge: distribució de l'espai, tipus de mobiliari, criteris de decoració, símbols, jerarquies funcionals, utilització de l'espai. Tipus de tinença: propietat o lloguer (especificar valor).

6.3. Opinió general sobre el veïnat, valoració de les experiències personals. Classificació èmica dels tipus de veïns que hom

- considera adequats per a relacions de reciprocitat i contraprestacions que es desenvolupen amb els propis veïns.
- 6.4. Grau de participació en associacions de veïns i altres institucions del barri i/o comunitat.
- 6.5. Llocs on se solucionen els diferents tipus de necessitats amb relació a serveis (barri o poble, vila, ciutat, etc.): compra d'aliments i articles de neteja, roba, electrodomèstics, mobles, objectes de decoració, regals, articles i serveis mèdics de tot tipus, serveis culturals i ensenyament i diversions (cinema, teatre, discoteques). Motius i freqüència de desplaçament a altres ciutats o pobles.

7. Identitat cultural

- 7.1. Sentiment de pertinença. Veure fins a quin punt hom se sent membre del grup ètnic o nacional d'origen propi o dels pares (p.ex. andalús) o bé membre del poble o comunitat de naixement (p.ex. de Ronda), o bé espanyol com a negació i/o afirmació davant del fenomen català, o bé ha generat una identitat nova de tipus localista desenvolupant una identitat catalana funcional, compatible amb una identitat sentimental arrelada als seus orígens ètnics i culturals.
- 7.2. Quins són els seus vincles reals amb el poble i la regió originària? Quines són les expectatives reals de tornar-hi? Es viu l'emigració com un exili? Quines són les causes reals per a no tornar-hi? Els fills i/o néts "catalans"? Les propietats i altres lligams econòmics i socials que s'han anat fent amb els anys? Potser un cert desarrelament respecte al lloc d'origen?
- 7.3. El conflicte d'identitats i la guerra simbòlica: exhibició emblemàtica: banderes, imatges, vestit, música, actes festius, dietètica, vida social, folklore.
- 7.4. Estudi sobre les transformacions conscients o inconscients en els hàbits quotidians dels immigrants: canvis en el calendari ritual i festiu, canvis alimentaris, en el vestit, en el sistema de creences, en l'aspecte lingüístic.
- 7.5. Valoració dels aspectes culturals, lingüístics i institucionals diferencials de Catalunya: actitud ideològica i pràctica. Fer referència als estereotips respecte als indígenes.

Font: PUJADAS, J.J. (1984) "Guia general per a l'estudi de l'etnicitat i dels processos migratoris", dins *Arxiu d'Etnografia de Catalunya*, 3: 153-158.

Guia d'entrevista: història de vida

Aquest qüestionari, elaborat a partir d'investigacions sobre joventut i dones, és una orientació per a l'entrevista, de caràcter molt general, que cada recerca ha d'adaptar a les pròpies necessitats.

1. Perfil biogràfic

Resum lliure del decurs vital.

2. Medi ecològic

2.1. L'habitatge

Descripció del tipus d'habitatge d'origen: cambres, mobles, distribució dels espais, serveis. L'alimentació. Horaris i contingut. Formes de sociabilitat. Llocs on es feia vida. Hi havia cambra pròpia? Utilització dels espais per sexes i edats. Tipus de casa (unifamiliar, apartaments). Hi havia vida d'escala? Canvis en l'habitatge al llarg del temps.

2.2. El veïnatge

Com era el seu barri? Descripció física de l'entorn. Llocs de trobada i socialitat: botigues, mercat, bars, carrers. Socialitat adolescent-juvenil en el barri. Tipus de pobladors: classe social, ocupació. Solidaritat de barri: moviments reivindicatius, festes populars. Sentiment de territorialitat envers altres barris. Canvis en el veïnatge.

2.3. El poble o ciutat

Com era físicament el poble o ciutat? Quins llocs acostumava a freqüentar i per què? Imatge de l'espai i de les seves transformacions. Com els ha vist canviar? Relacions amb l'entorn (pobles veïns, comarca). Desplaçaments. Espais d'estudis, de treball i de lleure: itineraris. Espai públic/espai privat.

3. Família d'origen

3.1. Tipus de família

Com eren els seus pares: origen social, ocupació, manera de ser. Tipus d'unitat domèstica. Relació amb els germans. Relació amb la família estesa: avis, oncles, cosins.

3.2. Relació amb els pares

Relació amb el pare i la mare. Els donaven diners, els pares? Formes d'autoritat, càstigs. Elecció d'amistats, estudis, nuvis. Temes de conversa: estudis, futur professional, lleure, política. Grau d'autonomia en l'organització del temps: hores d'aixecar-se, de menjar, de tornar a casa. Grau d'autonomia moral: lectures, diversions, religió, política. Grau d'intimitat a la llar: diari, cartes. Descripció d'algun cas concret de conflicte per aquests motius. L'autoritat s'acceptava o es rebutjava? Valoració del grau d'autonomia/dependència. Formes d'herència i successió.

3.3. Vida domèstica

Àpats. Moments de sociabilitat familiar. Relacions amb els parents. Festes familiars. Distribució de les tasques domèstiques. Activitats conjuntes (jocs, vacances).

4. Infància i joventut

4.1. Infància

Qui cuidava de la canalla, la vestia, contava contes, la feia dormir? Quins contes? Jocs infantils. Amb qui jugaven? A què? Amistats infantils: d'on eren? nens/nenes? Els adults els vigilaven mentre

jugaven? Ajudaven a algunes tasques? Qui els en va ensenyar? Disciplina horària, indumentària.

4.2. *Adolescència i joventut*

Recorda quan el van deixar de tractar com un nen/a? Va suposar això algun canvi? Quin record té de l'adolescència (crisi)? Com va anar canviant el grau d'autonomia (per exemple, pel que fa a les hores d'arribada a casa)? Com i quan es va independitzar de la família? A nivell econòmic. A nivell residencial A nivell de conductes.

5. Endoculturació i escolarització

5.1. *L'escola*

Quan va començar a anar a escola i quan la va deixar? Descripció de l'escola marc físic, horaris, activitats. Les classes: tipus d'ensenyament (memorístic, en equip). Disposició física, preguntar a classe. Els exàmens (com es preparaven, la prova). Els professors, pedagogia, càstigs, autoritat/llibertat. Els iguals: sociabilitat, el "recreo", jocs, formes de boicot als exàmens, copiar. Resistència a l'autoritat? Casos concrets. Activitats extraescolars. La FEN i la religió. Participació en mobilitzacions estudiantils. Els estudis secundaris, professionals i universitaris. Transició de l'escola al treball, oposicions.

5.2 *Altres agències d'endoculturació*

L'Església. Actituds religioses. La formació a casa: a càrrec de qui anava? Diferències entre nois i noies. Els mitjans de comunicació. Canals d'informació. El servei militar: records, rituals, festes de quintos, llenguatge, objectes. El servei social.

6. La professió

6.1. *Els primers treballs. Aprenentatge*

Primers treballs no remunerats. Primers treballs remunerats. Primers treballs en acabar els estudis. Hi ha períodes de desocupació? Motius per buscar treball. Record del primer dia de treball. Les bromes i novatades. Condicions de treball: salaris, seguretat. Autoritat i formes de càstigs. Durada, fases de l'aprenentatge. Minva l'explotació i millora el tracte a mesura que es fan grans?

6.2. *L'establiment professional*

Quan i com s'aconsegueix el primer treball fix. Mitjà, família, amics, oposicions, veïns... Descripció del tipus de feina, tipus d'empresa (gran, petita...). Relació amb els caps (autoritat/paternalisme). Tipus de controls sobre els treballadors/resistència activa o passiva. Condicions laborals (sou, contracte, horari, seguretat...). Conflictes laborals, sindicació. La pluriocupació.

6.3. *Formes de treball*

Descripció de les tasques, ritmes anuals, tecnologia, etc. (depèn del tipus de treball: etnografia de les professions).

6.4. *Valoració del treball i de l'atur*

Com ha influït el treball en la seva vida? En l'àmbit econòmic, d'amistats, família, lleure, moral. Consideració d'adult? Efectes psicològics i socials de l'atur. Estratègies de defensa contra l'atur.

7. Sociabilitat

7.1. *La comunitat*

Relació amb els veïns. Visió de la comunitat immediata (poble-ciutat-barri). Estratificació social. Autocol·locació de classe. Percepció de les relacions entre pobres i rics. Com es diferenciava la gent? Qui era considerat important? Qui tenia prestigi? Relacions

intercomunitàries (entre barris o entre pobles). Sentiment d'identitat local. Consciència de classe.

7.2. Les amistats

Xarxes d'amistat: escala, barri, escola, ciutat. Descriu les amistats més importants per cada període. La colla, la "pandilla" o colla d'amics: activitats, solidaritat. Motius de disgregació i/o cohesió. Se sortia més amb els pares o amb els amics?

7.3. Les associacions

La parròquia, Acció Catòlica, congregacions, moviments, esplais, escoltisme. Tipus d'activitats i organització. Paper del capellà i consiliari. Grau d'autonomia/canvis. Formació religiosa i espiritual. Els retirs espirituals. La literatura edificant: llibres, records, abast en la vida diària. Conflictes per qüestions morals. Activitats d'apostolat. Associacions oficials (OJE, Frente de Juventudes, Sección Femenina). Activitats en les quals va participar. Ideologia que transmetien. Actitud davant el règim franquista. Altres entitats culturals, esportives... La política: actituds polítiques, associacionisme polític. Militància en partits, participació en assemblees, manifestacions. Actituds davant el règim franquista.

8. El lleure

8.1. Diversions

Passejar i xerrar. El cinema. El ball. "Guateques" i festes. Esport. Les fires. Els futbolins. Sortides? Vacances? Locals que freqüentava. Llocs del poble o ciutat.

8.2. Les festes

Cicle festiu del barri/poble/comarca. Festes religioses. Festes populars: aplecs, festa major. Fires i mercats. Festes oficials: desfilades, dia de la victòria, visites de Franco.

8.3. Consum, roba i música

Usos i costums en el vestir, les modes. Gustos musicals. Assistència a concerts. Cantants preferits. Conflictes amb els pares per aquests motius. La ràdio, la tele, el tocadiscs. Capacitat adquisitiva (per setmana o mes). En què es gastava.

9. Usos amorosos

9.1. Les relacions nois-noies

Com eren aquestes relacions durant l'adolescència i la joventut? Era ben vist tenir amics de l'altre sexe? Quines eren les ocasions per conèixer nois i noies (escola, carrer, família, ball, associacions...)? Funció dels "guateques". Recordes les primeres experiències sentimentals? Control familiar i social. Valoració de la coeducació.

9.2. El nuviatge

Com començava el nuviatge? La declaració. Què feien els nuvis, ocasions de trobada. Sortien junts o en colla. Quan s'agafaven de la mà. El primer petó. Els pares n'estaven assabentats, s'hi oposaven? Entrada a casa. Quant acostumava a durar. Control familiar i social.

9.3. Sexualitat

Fonts d'informació sexual: la família, els llibres, els iguals. La pubertat. Records i canvis en l'actitud davant el propi cos. Ètica i moral sexual. Influència de les normes religioses i de la literatura edificant. Primeres experiències sexuals. La sexualitat en el matrimoni.

10. Matrimoni i vida adulta

10.1. Matrimoni

Quan i perquè vau decidir casar-vos? Condicions per poder casar-se (independència econòmica, residencial)? La petició de mà. Preparatius de la boda, paper dels pares. El dot, l'aixovar, aspectes econòmics. Descripció de la boda: vestit, invitats, hora, banquet, festa, comiat de solters... El viatge de noces. El principi de casats. Habitatge propi o amb els pares? Conflictes amb la família. En què va canviar la vida? La paternitat. La cura dels fills. Relacions amb els fills.

10.2. Paternitat

Qui i com va decidir quants fills tindrien. Presentació dels fills: naixement, ocupació, decurs vital. On els van tenir? Embaràs. Participació del marit en l'embaràs, el part, la criança. Educació dels fills. Relacions dels fills en les diverses etapes del seu cicle vital (infància, joventut, matrimoni).

10.3. Treball i administració dels recursos

Treball domèstic i treball extradomèstic. Divisió sexual del treball. Com es veu i es racionalitza aquesta divisió? Les feines domèstiques de la dona. Col·laboració de l'home. Qui aporta els recursos? Qui administra la casa? Qui administra les despeses més importants?

10.4. La vellesa

Experiència de la jubilació. Canvis en deixar de treballar. Canvis per a les dones que no han treballat fora de casa. Lleure a la tercera edat. Clubs de jubilats. Viatges. Relació amb els fills. Sexualitat. Recursos econòmics. Percepció de la vellesa.

Font: FEIXA, C. (1990) *Una història oral de la joventut a Lleida, 1936-1989*. Tesi doctoral. Lleida, Universitat de Barcelona, Estudi General de Lleida

Transcripció d'una entrevista (fragment)

La economía campesina de Maras (Perú)

O.- ¿Se cogen más peones o se hacen más intercambios en *ayni*?

E.- Ah! Ya. Esto, más que todo... Cogemos peones. No hacemos casi mucho, mucho *ayni*.

O. Y ¿por qué?

E.- Porque... Claro, ¿no? Algunos hacen por *ayni*, y algunos no hacemos. Y porque tenemos, algunos somos estudiantes, algunos tenemos que trabajar y es preferible pagarlo, ¿no?, a la gente. Pagarlo y hacerlo cargar, a los peones. Como dices, como he dicho más anteriormente, damos tres arrobas, dos arrobas en un saco y entonces tranquilamente se entra y ya no necesitamos *ayni*, pagar *ayni* y así.

O.- Claro, porque el *ayni* te obliga a que otro día tendrás que...

E.- Claro! Ayudarlo, ¿no?

O.- Ayudarlo.

E.- Ayudarlo. Porque más, más te conviene pues no... pagarlo y... Pagarlo o darlo, le das tu ración y entonces tranquilamente ya no te preocupas para...

O.- Pero si alguien te pide un *ayni*, ¿tú puedes rechazarlo o...?

E.- Claro! Si se me dice cuando tengo tiempo, claro: puedo ayudarlo. Si sería así directamente, si no estudiaría, entonces ya pues. Como nos tratamos, hay algunos: "Guay... ayúdame, tal, cual", entonces nos podemos ayudar, ¿no? Pero hay veces no nos alcanza el tiempo y a algunos les alcanza el tiempo y entonces se hacen en *ayni*. Mayormente ya no, ya casi no mucho. Ya no hacen por *ayni*. Hacen por con peones nomás, hacen trabajar.

O.- En cambio en la chacra sí que el *ayni*...

E.- ¿Camilo?

O.- No, no. En las chacras sí que el *ayni* se, se... se utiliza mucho más, ¿no?

E.- Pero ¿en la, en la chacra? Claro. Es más, más que todo es *ayni*. Porque no puedes encontrarlo con plata. Cuando la pagas, no te quieren. Cuando le dices en *ayni*: "ayúdame, tal día te ayudo, cuando me suplicas". *Ayni*. Más que todo. Así nomás van. Hay, hay personas que no tienen tierra, terreno, entonces tienes que ir a suplicar, ¿no?: "Ayúdame". Entonces cuando le pagas, un poco de más. Por ejemplo, le pagas 20 mil soles, así. Entonces te ayudan. Cuando le alcanzas.

O.- Y ¿es posible cambiar un *ayni* en las salineras por un *ayni* en la chacra?

E.- Claro. Algunos hacen.

O.- ¿Sí?

E.- Algunos.

O.- ¿O sea, hoy te ayudo a barrer, mañana yo te ayudo a sembrar, o...?

E.- Claro. Así hacen.

O.- Se puede hacer.

E.- Justamente yo había veces hacía así. Cuando le ayudaba así... en la chacra, yo le digo también en las salineras: "Ayúdame...". Es posible.

O.- Y entonces ¿los peones cómo se pagan en las salineras? No se pagan con plata, ¿no?

E.- No... Más que todo en las salineras pagamos así, como ya estamos dando sal, ya pues como su propina, ¿no? Les damos 5 mil soles, así nomás. Cuando los alcanzamos, ¿no?

O.- Pero siempre se da algo en plata, ¿no?

E.- Sí a..., aquí, de aquí, cuando vienen a cargar así, pues ¿no?, con plata, un quintal o así. Pero cuando vienen de Urubamba, los chiquillos que vienen siempre, habrás visto, ¿no?, a ellos les damos su racioncita nomás. A lo que puedan. A los chiquillos que vienen, les dan su racioncita. No pueden dar su... Vienen con su mote, con su chichita vienen.

O.- Ah! Se traen ellos mismos su...

E.- Ellos mismos se traen. Como vienen a trabajar, como necesitan sal, vienen y entonces tranquilamente ese día ya... Ellos mismos se vienen y te dicen: "¿Te puedo ayudar? Señor, ¿te ayudo?". Así te dicen.

O.- O sea: se pagaría sólo cuando tú vas a pedir un peón, de alguna manera, ¿no?

E.- Justamente. Cuando le pides a un peón, quieres llevarlo de aquí, entonces lo tienes que pagarlo, pues. 5 mil soles...

O.- Y los peones ¿de dónde son normalmente? O sea, cuando tú tienes que barrer, ¿los buscas acá en Maras...?

E.- De aquí de Maras. De aquí nomás. Yo no voy a las comunidades o así. De aquí nomás.

O.- Pero hay gente que sí que va a las comunidades, ¿no?

E.- Sí. Hay parte, también. Algunas personas hay que van a las comunidades y hacen cargar.

O.- Pero ¿por qué? ¿Que no se encuentra gente acá o...?

E.- Hay veces no tienen así bastantes relaciones aquí con el pueblo. Tienen bastantes relaciones con la gente de las comunidades. Y van con más comodidad. Como tienen compadre, ahijado... Entonces: "Ayúdame", entonces vienen, ¿no? Es así, pues. Porque algunos tenemos bastantes relaciones con los amigos y así, pues: "Ayúdame (...)", y lo llevas tranquilamente. Ahora, ahora pues no. ¿Quién no va a querer trabajar allá en las salineras? Como se ganan pues su platita. En vez de trabajarlo aquí [al camp], en vez de ganar 10 mil soles, 20 mil soles ganan en un día nomás.

Font: BELTRAN, O. (1986).

Transcripció d'una entrevista (fragment)

Noves famílies i relacions de parentiu

R: El Josep estava treballant amb una feina a [nom de localitat], prop del poble d'on viu ell, de [nom de localitat], però li agradava molt el tema d'ordinadors perquè havia estat en una empresa que va plegar i li agradava molt. Jo estava a l'atur, sabia que cobraria uns mesos d'atur i li vaig començar a dir de que muntés una empresa, que jo li faria comercial i portaria la comptabilitat si realment era allò lo que li agradava. Jo no perdia res perquè no tenia feina, i ell tampoc perquè li pagaven poc, i va costar una mica però al final es va decidir i... I vaig buscar les subvencions, vaig..., vem muntar l'empresa, vem començar a treballar, i clar, jo havia de pujar [a la localitat on vivia en Josep], no pujava cada dia, sinó cada tres dies marxava un. Va ser una mica que no em vaig donar compte que ja estava vivint aquí amb ell. No va ser ell que em va dir, "bueno, et vols vindre a viure aquí amb mi", no? Una parella normalment s'ho comenten i "bueno, què farem?" Es plantegen la vida en comú, o no se la plantegen, no diuen res i no es comenten res i són novios, i per por de veure l'altre què dirà o que no es pensi que jo el vull lligar o algo... Pues no, no ho havíem dit mai. A lo millor si comentes "ai que [?]", però de conya. És que ell no m'ho ha demanat mai que vingui a viure... Bueno em va fer un comentari. Perquè ell vivia amb la seva àvia, que és una dona gran que podia estar sola, però la família no volia que estigués sola [...] Jo quan li vaig proposar això, ell vivia allà i ell li va preguntar a la seva àvia, evidentment, si jo podia quedar-me a viure allà, i va dir que sí. Però no ho van dir davant meu, ni res previst, segur que m'ho deuria comentar: "li he preguntat amb ella i no li importa que visquis aquí", potser va ser lo que més..., lo únic que ens vem dir. Clar, jo anava pujant-me roba, com que estava més temps aquí que a casa meva pues jo volia les meves coses on estava jo.

P: Clar.

R: I llavors jo tenia tot el meu repertorio aquí.

P: Que anaves pujant setmana sí i setmana no, uns dies i després doncs ja...?

R: Sí, ara pujo bastant menos a Barcelona que abans. Abans anava més, perquè clar, era com..., encara no estava aquí instal·lada, no em sentia com a casa meva tampoc, no perquè no... clar és casa la abuela. Però sí, si ens haguessin dit "bueno, us donem aquest pis, o us deixem aquest pis per viure i tu te'l decores i tu te l'arregles", i ja ho fas tan premeditat que ja sembla que estiguis a casa teva i ho fas teu, i al viure amb ella pues se m'ha fet més difícil fer-m'ho casa meva.

P: Clar.

R: I triga més, jo arribava aquí [nom de la localitat on viuen] i no tenia la sensació que arribava a casa, igual que quan arribes d'un viatge o de Barcelona a [nom de la localitat on viuen] que arribes a casa teva i dius, "ai ja estic a casa, al meu lletet", l'oloreta del barri o del poble. I ara ja fa, que ja porto aquí tres o quatre anys. I recordo la primera vegada que vaig sentir, quan vaig arribar

Tema 5. L'entrevista oral. Materials complementaris

aquí de Barcelona una nit, que vaig dir "ai, vaig cap a casa, no?". La sensació aquesta de que és casa teva.

P: Sí, i el fet de que et quedessis allà a viure i tot, què li va semblar a la teva mare?

R: Pues ma mare, pues també li va passar com a mi, que no li va donar temps d'adonar-se'n. Que ella suposo que deuria notar més, però com que la meva germana ja havia tornat de [nom de localitat], pues no estava sola. Perquè jo havia tingut molts problemes amb la meva mare quan la meva germana havia estat a [nom de localitat], i jo estava sola amb ella, tenia el nòvio a [nom de localitat], jo me'n volia anar tots els caps de setmana. Però és que me'n volia anar els divendres quan plegava, no, el dissabte, que llavors treballava a la botiga de roba. El dissabte a les vuit de la nit, quan jo plegava me'n volia anar a [nom de localitat], no me'n volia anar a casa meva, després de tota la setmana estar treballant tot el dia, perquè era molt esclau la botiga, i ma mare ho passava fatal.

P: Per què?

R: Perquè plorava i "no te'n vagis a [nom de localitat] que jo, també, que no sé que..." Bueno, uf!

P: Es trobava sola?

R: Fatal, fatal, clar. I jo molt egoista per la meva part, però ella també, no? [...] I com que li va costar bastant, pues... No superar-ho, però si començar a fer una mica la seva vida, li va costar una mica. Ara sí; ho té superadíssim, està molt contenta. No vivim amb ella però quan ens veiem estem molt bé. A casa ens barallàvem molt, jo sobretot, amb la meva mare em barallava molt. I ara diu que ho té assumit, que està tranquil·la, que ella [?] Viu molt tranquil·la. Quan ens veiem ens estimem molt i estem molt bé i no ens barallem. I, en canvi, abans era... Era pitjor, molt pitjor.

Font: GRUP D'ESTUDIS SOBRE FAMÍLIA I PARENTIU DE LA U.B. (1998) *Noves famílies i relacions de parentiu. Un estudi sobre les transformacions familiars en el context urbà de Barcelona.*

Fitxa de contingut d'una entrevista

4. Parella de fet. Termes de parentiu

terminologia, parella de fet, nòvio, marit, company, home

A la parella de vegades li diu nòvio i de vegades marit. Depèn amb qui estigui parlant. Si coneixen la seva relació li diu pel nom.

"Li dic nòvio [a la parella] perquè no sé que dir-li: si marit, o company o... Jo encara li dic novio. Sí. A vegades li dic nòvio, a vegades li dic marit... Si estigués casada suposo que li diria sempre el meu marit, no? Però considero que és el meu marit, o el meu home.

P: I de què depèn que li diguis nòvio o marit?

R: Pues, segons amb qui parli, o com em rota a mi de dir-ho.

P: I a quines persones tendeixes a dir-li que és el teu marit o...

R: Pues no sé, hombre, normalment gent que no conec que ara no sabria dir la situació, però que et pregunten o la casualitat..., o clar qui em coneix, ja coneix al,... al... Es diu Josep. Ja coneixen al Josep i no em cal dir res més, especificar no? Potser a lo millor al gimnàs "escolti que el meu nòvio també és soci i m'ha de mirar a vere si li han cobrat la quota" O... Coses aixins, són coses que...; gent que no tracta amb tu".

NF 1997/98. Marta, 709:1. (7. Extensa).

Font: GRUP D'ESTUDIS SOBRE FAMÍLIA I PARENTIU DE LA U.B. (1997/98) *Noves famílies i relacions de parentiu. Un estudi sobre les transformacions familiars en el context urbà de Barcelona*. Barcelona

Fitxa de contingut d'una entrevista

Herència

L'hereu havia de sacrificar el seu propi interès al de la continuïtat de la casa

"Si no hagués existit [la institució del] l'hereu, és un país que ja no existiria, també. Hi va haver a cada generació un que es va sacrificar, va quedar-se a casa, que és l'hereu. I els altres es van lliberar". Diu que ell mateix va proposar-li al seu germà que es quedés ell a casa i no va voler-ho (que ja tenia el peritatge mercantil). "Jo vaig mutilar la meua professió. Per respecte i per acompanyar als meus pares". Li dic que ara pot considerar-se una càrrega però que abans podia ser una manera de tenir garantits uns mitjans de vida: "Més que tenir una seguretat era tenir una obligació. Primer [...] no hi havia cap hereu que es vengués el patrimoni. Per què? Perquè aquell no era hereu fins que es morien els seus pares. L'hereu era un propietari en potència, perquè el seu pare el podia desheredar fins l'últim dia que es moria. Això jo ho vaig viure. Jo vaig ser hereu el dia que el meu pare es va morir. Abans havia treballat molts anys, i sense cap seguretat. No és cap benefici això [...]. Jo crec que amb aquests patrimonis, i en aquests àmbits geogràfics [es refereix sempre al fet que els patrimonis i les explotacions de muntanya no són rendibles, són poc importants fins i tot en el cas de les cases bones], la institució de l'hereu és més un sacrifici que res més [...]. Sempre passava el mateix: el que es quedava a casa, al cap de 20 anys, era el germà més pobre de tots els fills".

24 VA1990/30. Manuel V. (Betrén).

Font: BELTRAN, O. (1990) *Adaptació a l'entorn i organització social al Pirineu central*. Tesis doctoral. Barcelona: Universitat de Barcelona.

Fitxa de contingut d'una entrevista

Estudi etnogràfic d'Andorra

FITXA DE BUIDATGE

Dolors Comas / Joan J. Pujadas
Projecte: Estudi Etnogràfic d'Andorra

Buidatge fet per: IP

Font: EE-27 (H-OR-2-A) Fitxa núm. 62

MATÈRIA: 1 . ECONOMIA

TEMES: AGROPASTORALISME - COMERÇ - FIRES

Data: Anys trenta

Lloc: Andorra la Vella

CONTINGUT

-On veníeu el bestiar?

- Oh, mira, los vedells, allavons hi havie uns negociants d'abaix de la Seu, que ne diven los Nequins, pujaven a comprar los vedells, i si hi havie alguna vaca, i es feve la fira d'Andorra, aixís com ara l'han tornada a rependre, antes també es feve la fira d'Andorra i treguívom lo bestiar a Andorra i també venívom alguna bèstia. I después, tot d'un plegat es va perdre aquella fira, fa uns quants anys es va quedar que no tenive èxit. Però com jo... los primers anys que jo vai viure a Andorra, allà hi havie tot lo bestiar a Andorra, es feve uns firals allà on lo Guillemó tenive unes bordes, allí a detràs de la plaça d'Andorra, allí detràs hi havie les bordes del Guillemó, que ere una casa molt potentia. Allí hi havie un camp, feven lo firal allí, después el van fer allí dalt on hi ha lo Park Hotel, també ho van fer un any o dos a dalt i, és clar, tot allò es va anar edificant i a la fi ja no sabien on fer-la i la fira es va plegar. I ara hi va haver sort d'aquell nen de l'Amadeu del Cintet, el Rossell, que tenive un xicot que va estar al Consell, teniven un fill únic i va estar al Consell quatre anys i ell va tornar a formar la fira d'Andorra; ere intel·ligent, aquell xicot, i espavilat, vaja, i tenive lletra.

- Ara bestiar ja no n'hi ha gaire...

- Bestiar ja no n'hi ha gaire, però avui... lo món ha canviat lo cent per cent. És veritat, des d'aquell temps que jo havie viscut a Andorra i ara ha canviat lo cent per cent. Antes ere amb bèsties, ara és amb maquinària i coses així. Lo món és així.

Font: COMAS D'ARGEMIR, D.; PUJADAS, J.J. (1997) *Andorra, un país de frontera: estudi etnogràfic dels canvis econòmics, socials i culturals*. Barcelona: Alta Fulla, pàg. 156.